

ביקורת תיאטרון

// רון שורוק

ערבים זה לזה

ההצגה "רוח ים" מספקת הצצה מרתקת אל החברה הערבית-ישראלית, ועושה זאת באמצעות תיאטרון אמנותי ומשובח

ציון 9

(צילום: ז'ראר אלון)

מתוך "רוח ים". תפיסה בימתית עמוקה

היא האם, והיא מגישה דמות עוצמתית בתצוגת משחק יוצאת מן הכלל. ממונולוג קורע לב על הבעל שהתייחס אליה כשפחה, בא לילה לילה לשכב עמה לאחר שהיא סיימה לנקות את האוטובוס שלו מחטיפי הילדים שהסיע, ועד לריקוד החיים שלה ושל בתה (חולוד באסל טנוס הצעירה והמצוינת), כל הדרך אל הים ואל טבילה מרגשת ורטובה על הבמה. המסע של נקארה הוא מסע השחרור של מעמד האישה הערבייה, והתוצאה מרגשת. ●

בין שיאים אמוציונליים של רגש, תוגה וצחוק, ובין רגעים רציונליים של התבוננות פנימית, וכל הזמן תוך שמירת מתח באוויר. הניג, שגם ביימה, גיבשה סביבה צוות שחקנים מיומן, שעם רובם כבר שיתפה פעולה בעבר ושמכירים את שפתה, והדבר ניכר; מיואב הייט ואודליה סגל, שנמנו עם אנסמבל הרצליה המנוח בניהולה האמנותי, דרך נורמן עיסא ועלי סולימאן, ועד לנאטור ולסלווה נקארה. על השניים האחרונים שווה להתעכב עוד רגע, היות שהם מגישים את שתי הרמות היותר מרתקות בהצגה הזו. נאטור הוא האזה, סוג של שוטה הכפר, אבל כדרכם של תפקידים אלו, הוא גם האנושי מכולם ואי אפשר שלא להתאהב בו. נקארה

"רוח ים" בעקבות ספרו של עלא חליחל "יחסי הסודיים עם קרלה ברוני". עיבוד: ח'ליפה נאטור ואופירה הניג, שגם ביימה. תיאטרון חיפה

אם ב"עבודה ערבית" הערוץ שתיימית (ופורצת הדרך בעצמה), הערבי-ישראלי מוצג ביחס למיינסטרים היהודי באופן שמגחך את שני הצדדים, אבל קודם כל את היהודי, ב"רוח ים" היהודי נוכח פחות, סוג של צל. הוא אמנם חלק מהסיפור – פעם הוא המאבטח, פעם הכרטיסן, פעם המלצרית, פעם הממסד, כי "ראית פעם ערבי עם מפתח למשרד הפנים?" – אבל הוא לא הסיפור. נקודת המבט היא פנימה, אל תוך החברה הערבית-ישראלית, ומדובר בנקודת מבט מרתקת להיחשף אליה. האהבות, הפחדים, השאיפות, האכזבות – בני אדם הם בני אדם, וזה נכון תמיד, גם אם האחד מחופש לקאובי בפורים והאחר בגלבייה.

כשמדברים על תיאטרון חיפה כתיאטרון עם קול קצת אחר בנוף הרפרטוארי, מדברים על הצגות כמו "רוח ים" ועל יוצרים כמו אופירה הניג וח'ליפה נאטור. בהמשך לשיתוף הפעולה ביניהם לפני שלוש שנים ב"יוליסס על בקבוקים", שנגעה באנושיות בפצע העזתי, באמצעות המורה הפלסטיני לספרות שמבקש לשבור את המצור, הפעם האחר קרוב אפילו יותר. הוא כאן, מעבר לדלת, ברמזור ובתור להנפקת דרכון. הוא אורח ישראלי שאין לרב הרוב היהודי שמץ של מושג לגביו, זולת דעות קדומות.

במה כמו קנבס

הניג ונאטור, שעיבדו את ספרו של חליחל למחזה, עיצבו פסיפס של דמויות סימבוליות ושל תמונות נוגות שביחד מתגבשות לכדי שלם אמנותי משמעותי. זהו תיאטרון מקסים ופיוטי שנשען על תצוגת משחק נפלאה ועל תפיסה בימתית עמוקה, אסתטית ומעוררת דמיון, כמו הייתה קנבס למשוך עליו מכתול (אשרף חנא על התפאורה). תיאטרון שלוקח את הצופה למסע

ההצגה, המבוססת על ספרו של יליד הכפר ג'יש עלא חליחל, "יחסי הסודיים עם קרלה ברוני", מכניסה את הצופה אל עולמם הפנימי של ערביי ישראל, ולא חוסכת מהם ביקורת. אם זו הצעירה שאינה מוצאת אף אחד שיבוא איתה להפגנה בעד נטראללה ונגד מדינת ישראל, אם זה הצעיר המשכיל שבכלל רוצה לנסוע ללונדון אבל תקוע כאן עם צה"ל וחזיבאללה, ואם זו האם שחיה חיים של אחרים בטלנובלות, תוך שהיא מחמיצה את חייה שלה. הזמן לא עצר ב-48' ואפילו סוגיית הפליטים הטעונה זוכה כאן למנה של סרקום.

לראות או לא לראות

// ניר קיפניס

בטעם של פעם

מכבי תל-אביב - ריאל-מדריד, ה' 21:00, ערוץ 10

מכל משחקי הכדורסל של מכבי תל-אביב במסגרת היורוליג, זו ההתמודדות שהכי מחזירה אותי למחצית השנייה של שנות ה-70, כשבמימי חמישי הייתה התנועה ברחובות נעצרת, כשכל ניצחון על צסק"א נחשב לסדק במסך הברזל, כשראינו במכבי, ברינה מור, ביזהר כהן – ובכל מי שהצליח לנצח את הגויים על אדמתם, מעין הארכה של זרועה הארוכה של ישראל.

ריאל-מדריד של אז התהדרה בשמות כמו וויין בראבנדר או וולטר שצ'רניאק, ולמכבי היו את מייקי ומוטי – מישהו יכול בכלל לפנטז היום על שני ישראלים קבועים בחמישייה? ועדיין, למרות שאיני אוהד של מכבי תל-אביב ולמרות שהפסקתי לצפות בקביעות במשחקיה באירופה, הרי שההתמודדות הזאת מול המורידאים מחזירה תמיד טעם של פעם, שהדבר הכי מתוק בו הוא שלרגע אחד ניתן לחוש בין רבדיו את הנאיביות של פעם, כשעוד האמנו. אגב אמונה, מכבי תידרש ללא מעט ממנה, שכן האורחת ממדריד שיחקה העונה מעל ל-40

משחקים ככל המסגרות, ונוצחה רק בשניים מהם.

עלו על הגל

"לגלוש עם ענקים", ו', 18:00
ו', 22:10, ערוץ ההיסטוריה

אמנם הסרט הזה הוצג בטעות בהודעות לעיתונות כ"בכורה" (הוא שודר כבר בישראל בעבר), אבל זו לא סיבה שלא להתלהב מסרט שלא צריך להיות חובב גלישה גדול כדי ליהנות ממנו. גלישת גלים הייתה תמיד הספורט של "המגנבים", אלה שלא יגיעו לבית הספר כשהם גבוה, שיחשפו גוף בנוי לתלפיות מציץ מתוך חליפת גלישה רכוסה רק עד למותניים, תמיד תהיינה בקרבתם נשים יפות ורגע, אבל איך כל זה התחיל? האמת היא שמתוך אהבת הים והגלים נטו, בלי כל ה"היפ" המטורף והסצנה שהתרגשה סביב התחום. הסרט הזה לוקח את הצופים למקורות של הספורט הזה, דרך מפגש מצולם עם זקני הגלים, מי שהיו נערי החוף של שנות ה-40, ה-50 וה-60, מי שבסך הכול אהבו אתגרים ספורטיביים, אבל מצאו את עצמם מציאים תרבות שלמה, והם בכלל לא ידעו

ציון 8

שהם כאלה.

לא מוכרחים להיות גולשים כדי ליהנות, די אם אהבתם את "יום רביעי הגדול" למשל, ובא לכם לפגוש את הדמויות המקוריות, כדי ליהנות ממנו הנאה גדולה, שלאחריה תמצאו את עצמכם מזומזמים בלי משים כל מיני "גוד ווייבריישנס" ושאר "שירי קשישים", כמו שקוראים לזה ילדיי.

כך ניצחתי במהפכה

"המדריך למהפכה", ש' 22:30, ערוץ 2

אם הייתי צריך לתת כותרת מחודשת לסרט הזה, הייתי קורא לו: "איך ניצחתי במהפכה והפסדתי במלחמה", שכן דורון צברי, היוצר (יחד עם אורי ענבר), מצליח להגשים את מטרת מסעו ולהצטרף לרשות השידור. יחד עם זאת, כיבוש היעד לא השיג את מטרתו: בזובו כספי הציבור ברשות נמשך, יחד איתו נמשך הצפצוף על כללי המנהל התקין, היצירה המקורית לא יצאה נשכרת, ובסוף התהליך נקבל כולנו, יחד עם צברי, סיכוי סביר לחיסול השידור הציבורי. וזו כמובן רק חלק

ציון 9

מהתמונה, כי גם צברי יודע שהסיכוי היחיד שמישהו יצרוך סרטים כשלו (כלומר, מחוץ לגבולות הבראנז'ה), הוא כאשר הם משודרים על גבי פלטפורמה מסחרית, כזאת שנבנתה על רייטינג וריאליטי, בין תוכנית בישול אחת לשנייה. לגופו של עניין, מדובר בסרט מהנה מאוד. אמנם מניפולטיבי, אמנם כזה שלפעמים נדמה שהגיבור בו מתבלבל בין המטרה לבין הדרך, בין סיקור המציאות כהווייתה לבין הרצון לעמוד מול המצלמה כמי שמחולל את המציאות הזאת. זה כמובן ז'אנר לגיטימי שהדמות המזוהה איתו יותר מכל היא מייקל מור, אבל אני מודה שכצופה הסגנון הזה יוצר תחושת אי נוחות, במיוחד כשצברי מתאר (אם כי מפי אימו) את הקרבת חיי המשפחה שלו ופרנסתו לטובת המאבק. או אז מתחשק לי לזעוק: מי בכלל ביקש ממך?

ועדיין ההנאה גדולה: קטעים מקוממים לצד הפוגות קומיות יוצרים סרט מרתק, שלמרות הנושא הרציני מצליח כמעט שלא לייגע. העובדה שצברי לא הצליח לשנות את דרכיה הקלוקלות של הטלוויזיה הישראלית, לא מפחיתה מחשיבות מסעו. ולמרות הצחוק, הכישלון המפואר שלו, שייך, בסופו של יום, לכולנו. ●